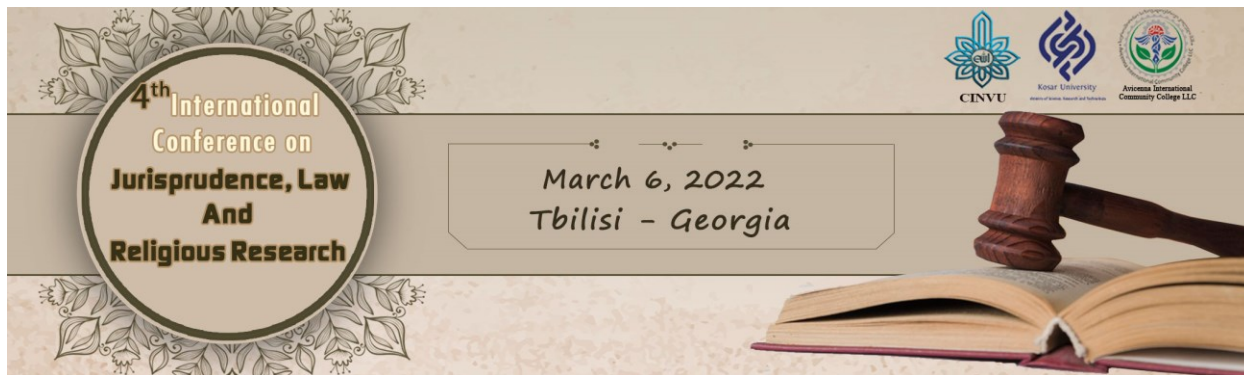

ماهیت فقهی تقلب در ضمانت‌نامه‌های بانکی با رویکرد رویه قضایی

دکتر محمد علی معیر محمدی^۱، پوریا نجفی پور^۲

حوزه های تخصصی: حقوق، حقوق تجارت بین الملل، حقوق خصوصی

۱- استادیار دانشکده حقوق دانشگاه آزاد واحد مرکز

۲- دانشجوی ارشد حقوق خصوصی دانشگاه آزاد واحد الکترونیک

چکیده

یکی از مهمترین استثنائات وارده بر اصل استقلال در ضمانتنامه های مستقل بانکی، استثنای تقلب است. در مورد معنای تقلب و نحوه احراز آن و همچنین چگونگی وقوع آن در روابط سه گانه شکل گیری ضمانتنامه اختلاف نظر وجود دارد. گروهی قائل به ضابطه شخصی هستند. بر اساس این ضابطه، جهت تحقق تقلب، متقاضی باید اثبات کند ذینفع در ارائه اسناد حاوی اطلاعات متقلبانه سوءنیت داشته است. گروهی دیگر قائل به ضابطه نوعی هستند. بر اساس این ضابطه، برای جلوگیری از پرداخت ضمانتنامه، نیازی به اثبات سوءنیت ذینفع در ارائه اسناد متقلبانه نیست و بر همین اساس نیز رویه قضایی، آرای متفاوت و بعضاً متهاافت در یک موضوع صادر می نمایند. میتوان استنباط نمود که اثبات سوءنیت ذینفع الزامی نیست و همین که مطالبه، مبنای قابل تصویری نداشته باشد، تقلب محقق شده است. در نتیجه به نظر میرسد ضابطه نوعی با مقتضیات جامعه بین المللی و حمایت از متقاضی بخصوص در ضمانتنامه ها که ذینفع مکلف به تهیه اسناد با ارزش نیست و به صرف درخواست، قابل مطالبه میباشد، بیشتر سازگار است. ضمن اینکه چنانچه ذینفع مرتکب تقلب در معامله پایه نیز بشود، متقاضی میتواند با اثبات چنین امری از پرداخت ضمانتنامه جلوگیری کند. به نظر نگارنده در نظام حقوقی ایران اگر چه مقرر ای در خصوص تقلب وجود ندارد، لیکن با توجه به سابقه فقهی حقوق ایران، با استناد به قواعد و مبانی فقهی احترام مال مسلمان، لاضرر، اصل استصحاب، نظریه داراشدن بلاجهت و اصل ۴۰ قانون اساسی که مبنای قانونی سوء استفاده از حق را تشکیل می دهد، اولاً: استثنای تقلب نسبت به اصل استقلال در ضمانتنامه بانکی قابل پذیرش است. ثانیاً، همگام با مقررات متحدالشکل تجاری و کنوانسیون آنسیرال مفهوم نوعی تقلب آنها در معاملات پایه باید مورد نظر قرار گیرد تا از سوء استفاده هرچه بیشتر ذینفع جلوگیری شود. ضمناً به نظر نگارنده "تقلب" در هر یک از سه مرحله شکل گیری ضمانتنامه قابل تصور و تحقق است ولی تقلبی می تواند مانع از پرداخت وجه ضمانتنامه به ذینفع گردد که ذینفع عالماً و عامداً در وقوع تقلب و حيله نقش داشته باشد. بنابراین در صورت وقوع تقلب بین بانک و ضمانتخواه در صدور ضمانتنامه، مراتب نمی تواند مانع از پرداخت وجه ضمانتنامه به ذینفع دارنده با حسن نیت ضمانتنامه تلقی گردد.

کلید واژه ها: تقلب، ضمانتنامه، سوءنیت، رابطه پایه، فقه